

ቀን ሰኔ 6 ቀን 1998

ዳኞች 1. አቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

2. ዓብዱልቃድር መሐመድ

3. ጌታቸው ምህረቱ

4. መስፍን ዕቁበዮናስ

5. ወ/ት ሂሩት መለሰ

አመልካች የኪራይ ቤቶች ኤጀንሲ

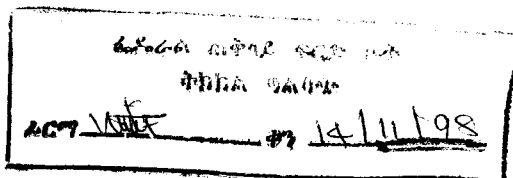
መልስ ሰጭ ... የአቶ ገ/ማርያም ዘለቀ ወራሾች

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍርድ

ይህ መዝገብ ለዚህ ችሎት ሊቀርብ የቻለው የሥር ፍ/ቤት የአሁኑ አመልካች ሲያስተዳድረው የቆየውን ቤት ለአሁኖቹ መልስ ሰጭዎች እንዲመልስና አለአግባብ የሰበሰበውን የቤት ኪራይ እንዲከፍል በማለት በተሰጠው ውሣኔ ቅር በመሰኘት ነው፡፡

የአሁኖቹ ተጠሪዎች በሥር ክሣቸው የአሁኑ አመልካች በወረዳ 20 ቀበሌ 44 ቁጥር 506 የሆነውን ቤት የተወረሰ ነው በማለት ይዞ እያከራየ የሚገኝ በመሆኑ ቤቱን እንዲያስረክባቸውና ከሰኔ 19 ቀን 1976 ጀምሮ ያለውን ኪራይ ብር 43.548 እንዲከፍል ጠይቀዋል፡፡ የሥር ፍርድ ቤትም የአሁኑ አመልካች ያቀረበውን የሥልጣን ጥያቄ ውድቅ በማድረግ የግራ ቀኙን ክርክር ሰምቶ ቤቱ ስለመወረሱ ማስረጃ አልቀረበም ብሎ በመደምደም ከፍ ሲል ቁጥሩ የተጠቀሰውን ቤት ለተጠሪዎች እንዲመልስ ፣ አለአግባብ

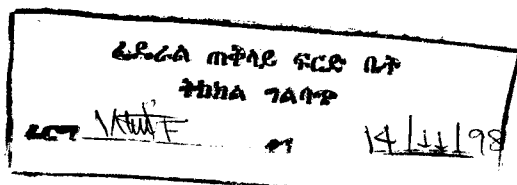
የሰበሰበውንም ገንዘብ ከነህጋዊ ወለዱ እንዲከፍል ውሳኔ ሰጥቷል። ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው ፍ/ቤትም ፍርዱን አጽንቶታል።

የአመልካች አቤቱታ ለሰበር ያስቀርባል ተብሎ ከተወሰነ በኋላ የግራ ቀኝ ክርክር 18/07/98 ተሰምቷል።

በዚህ ጉዳይ በዋነኛነት የተያዘው ጭብጥ ከአዋጅ ውጭ አለአግባብ የተወሰደ ንብረት ይመለስልኝ በሚል የሚቀርቡ አቤቱታዎችን አይቶ ለመወሰን ሥልጣን የተሰጠው ለየትኛው ክፍል ነው? የሚለው ነው።

እንደሚታወቀው ማንም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን (Just cable matters) ማናቸውም ጉዳይ በፍርድ ቤቶች ወይስ በህግ ሥልጣን ለተሰጠው አካል አስቀርቦ ማስወሰን የሚችል መሆኑን በመርህ ደረጃ በሕገ መንግሥቱ ቁጥር 37 (1) ላይ ተመልክቷል።

በዚህ መሠረት ሕገመንግሥቱ ወይም አግባብነት ያላቸው ሌሎች የማቋቋሚያ አዋጆች (enabling legislation) እንዲሁም የአገሪቱ የሥነሥርዓት ህጎችና ሌሎች ድንጋጌዎች የሚሰጡባቸውን ሥልጣንና ተግባራት መሠረት አድርገው የዳኝነትና ሌሎች የአስፈጻሚው አካላት የሚቀርቡላቸውን አቤቱታዎች መርምረው የተለያዩ ውሳኔዎችን የሚሰጡ መሆኑም ይታወቃል። በዚህ ረገድ በአብነት ከሚጠቀሱት የውሳኔ ሰጪነት ክፍፍሎች መካከል በሕገ መንግሥቱ ቁጥር 62(1) እና 83 መሠረት የሚነሱ ሕገመንግሥታዊ ጥያቄዎችን አይቶ በብቸኝነት እንዲተረጎም ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ የፌዴሬሽን ምክር ቤት የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር ለዳኝነትና ለሌሎች አካላት ውሳኔ ሰጪነት ሥልጣን ላይ ከተደረጉት የሥልጣን ክፍፍሎች መካከል አንዱና በዋነኛነት የሚጠቀሰው ክፍፍል ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ ከፍርድ ቤቶች የዳኝነት ሥልጣን ውጭ ሕግ

ውሳኔ

- የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ሐምሌ 22 ቀን 1996 በመ/ቁ.64108 የሰጠው ውሳኔ እና በፌ/ከ/ፍ/ቤት ታህሣሥ 20 ቀን 1998 በመ/ቁ.3408 የሰጠው ትዕዛዝ ተሸሯል።
- የአሁኖቹ ተጠሪዎች ከአዋጅ ውጭ ተወሰደብን የሚሉት ንብረት ካለ በህግ አግባብ ሥልጣን ለሚኖረው ክፍል አመልክተው ከሚያስወስኑ በስተቀር በሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ ተጠቃሚዎች ሊሆኑ አይችሉም።
- የዚህን ፍ/ቤት ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ።
- መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

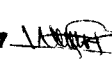
የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ወ/ፊ.

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት	
ትክክል ገልጻል	
ፊርማ <u>WSE</u>	ቀን <u>14/11/98</u>

አውጭው አስፈጻሚ አካላቱና በሥራቸው የሚገኙ ክፍሎች በተለይ እንዲያከናውኑላቸው የሚያስፈልጉ ጉዳዮችን አይተው ተገቢዎቹን ውሳኔዎች በብቸኝነት እንዲሰጡ የሥልጣን ድልድል የሚያደርጉባቸው አሠራሮችም ያሉ መሆኑን እነዚህን አካላት ለማቋቋምና ሥልጣንና ተግባራቸውን ለመወሰን የወጡትን የማቋቋሚያ አዋጆች ብቻ መመልከቱ በቂ ሊሆን ይችላል። በዚህ ረገድ በአዋጅ ቁጥር 345/95 አንቀጽ 48(1)፣ 49 እና 50 መሠረት ከማንስራዊ ዋስትና ጥያቄዎች ጋር የሚነሱ የጡረታ መብት ክርክሮችን አይቶ እንዲወስን ለባለሥልጣኑ መ/ቤት የተሰጠ ብቸኛ የውሳኔ ሰጭነት ሚና እንዲሁም በአዋጅ ቁጥር 110/87 መሠረት ከአዋጅ ውጭ የተወሰዱ ንብረቶች ላይ የሚቀርቡ አቤቱታዎችን እንዲወስን ለኢትዮጵያ ፕራይቬታይዜሽን ኤጀንሲ የተሰጡ ሥልጣንና ተግባራትን ማየቱ በዚህ ረገድ ለመግለጽ የተሞከረውን እውነታ በግልጽ የሚያመለክቱ ናቸው። በአጠቃላይ የሕገመንግሥቱና የሌሎች ሕጎች ድንጋጌዎች በመመርመር ሊደርስበት የሚችለው ድምዳሜ ቢኖር ፣ የኢትዮጵያ የዳኝነት አካላት የሥልጣን ምንጫቸው ከሆነው ሕግ ውጭ ማናቸውንም ጉዳዮች ተቀብለው ለመወሰን የሚያስችል ተፈጥሯዊ አወቃቀር (inherent power) የሌላቸው መሆኑን ልብ ሊሉ ይገባል።

ወደያዝነው ጉዳይ ስንመለስ የአሁኖቹ ተጠሪዎች በሥር ክላቸው የአሁኑ አመልካች ቤታቸው ሳይወረስ ከአዋጅ ውጭ ወስዶ እያከራየ መሆኑን ገልፀው በሀገወጥ መንገድ የወሰደውን ቤት እንዲመለስላቸው እያከራየ የሰበሰበው ገንዘብ እንዲከፍላቸው ላቀረቡት ክስ የአሁኑ አመልካች የፍ/ቤቱን የሥልጣን ችሎታ መሠረት አድርጎ ተቃውሞ አቅርቦ የነበረ ቢሆንም ጉዳዩ የቀረበለት ፍ/ቤት በሥልጣን ጥያቄው ላይ ከአዋጅ ቁጥር 110/87 መንፈስ ውጭ የተሳሳተ ትርጉም በመስጠት ጉዳዩን ተቀብሎ ውሳኔ መስጠቱ መሠረታዊ ስህተት ሆኖ አግኝተነዋል።

ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት
ትክክለኛ ግልባጭ
ረርግ ቀን 14/11/98